

MAGYAR KÖNYVTÁROK VILÁGTALÁLKOZÓJA VIII.

2018. november 6-7. – Országgyűlési Könyvtár, Országos Széchényi Könyvtár

Immár nyolcadik alkalommal szervezte meg az OGYK, az OSZK és a KI a **Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóját** *Európai kultúra – nemzeti örökség* címmel 2018. november 6-7-én.

A programönálló honlapján – <http://vilagtalalkozo2018.oszk.hu/> – ezeket az ismertető és invitáló sorokat olvashatjuk: „Történelmet nem azért írunk, hogy különféle eredetű és értékű adatokat egybehordjunk, és látásmódunknak megfelelően csoportosítsunk, hanem azért, hogy irányt mutathassunk a ma élőknek. Ezért szükséges időszakonként történelmi látványt is készíteni. / Bakay Kornél/ A „történelmi látvány”-t szakmánk horizontján a Magyar Könyvtárosok Világtalálkozójának sorozata biztosítja. Az idén VIII. alkalommal megrendezett találkozó kulcs gondolata: *Európai kultúra – nemzeti örökség*. Az előző, 2013-ban rendezett találkozón a központi gondolat: *Határtalan együttműködés. Stratégia, integráció, megújulás* volt. Míg a VI. találkozó (2004) *Az európaiság – magyarság. Kulturális örökség és integráció* címet viselte. A felvázolódó másfél évtizedes ív is mutatja, szakmánk ezer szállal kötődik az európai kultúrához. A történelmi gyökerek nem elválasztanak, hanem összekötnek bennünket. Ennek megélő láttatása, a magyar kulturális hagyományok európaivá, az európaiak magyarrá modifikálása közös felelősségünk.

A találkozó első napján az *Országgyűlési Könyvtárban* Bellavics István úr (Országgyűlés Hivatala Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság) köszöntőjét követően dr. Horváth Józsefnek, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem főtitkárának, az Országgyűlés elnöke által alapított Nagy Miklós díjat adta át. A Kövér László

házelnök által létrehozott díjat első alkalommal osztották ki annak a személynek, aki tevékenységével kiemelkedően segítette az Országgyűlési Könyvtár munkáját. Hiller István, az Országgyűlés alelnöke köszöntőjében kijelentette, hogy a 150 éves Országgyűlési Könyvtár több mint egy gyűjtemény, a könyvtár nemzetünk legféltettebb kincse. Az alelnök úr könyvtáros gyökereit sem megtagadó köszöntőjét követően átadta Halász Albertnek, a Lendvai Városi Könyvtár igazgatójának Kövér László házelnök úr könyvadományát. Az EMMI kultúráért felelős államtitkár képviselőjében Fülöp Péter úr mondott köszöntőt, melyben felvázolta, hogy az egyik legrégebbi hivatás, a könyvtáros-ság, a 21. századra hogyan kapcsolódott össze a legdinamikusabban fejlődő szakterülettel, az informatikával. Hangsúlyozta, hogy a rendezett tudás hiteles helyei a könyvtárak, melyek világméretű együttműködésben teljesítik hivatásukat.

Az *Európai kultúra – nemzeti örökség* címet viselő szakmai program első részében négy előadást hallgathattak meg a résztvevők. Redl Károly, az OGYK igazgatóhelyettese a másfél évszázada, 1868-ban alapított Országgyűlési Könyvtár történetét vázolta fel. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója *Európai kultúra nemzeti örökség* címmel tartott előadásában Gabriel Naudét (1600– 1653) szavai alapján emlékeztetett rá, hogy a könyvtáros a „rózsa nevével” foglalkozik, és nem a „rózsával”, viszont figyelmeztetett arra, hogy a rózsa nevének a megállapítása sokszor a rózsa megismerésével lehetséges csak. A könyvtárak pedig egy nemzet emlékezetének őrzői, hiszen – mint arra sajnálatos történelmi példák is utalnak – egy nép föld színéről történő



Európai kultúra | nemzeti örökség

eltörlése mindig együtt járt a szellemi örökségnek őrzője, a könyvtárak megsemmisítésével is. Így volt ez az ókorban (pl. Alexandria), de sajnos láthatunk rá példát a közelmúltból is pl. Bosznia esetében. A professzor úr előadásában hangsúlyozta, hogy nem létezik alkotó tudás széleskörű tájékozottság nélkül. Ennek a tájékozottságnak letéteményesei pedig a könyvtárak, melyeknek szerepe különösen fontos ma, amikor az internet sok esetben a félműveltség terjesztője, és nem igen lehet rá klasszikus értelemben vett műveltségisményt alapozni. Ez a demokratikusnak induló információs csatorna mára hatalmi eszközzé vált. Nagy Zsuzsanna, a Budapesti Corvinus Egyetem Egyetemi Könyvtárának főigazgatója, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának elnöke a *Tudomány, tudás és közösség a digitális korban* című előadásában a felsőoktatási könyvtárak középtávú fejlesztési irányairól beszélt egy felmérés tapasztalatai alapján. Tüske László, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója *Mundus Hungaricus – Kulturális örökség és tudásátadás a modern magyar könyvtári világban* című előadásában az értelmiségi típusokat és a jellemzőiket mutatta be. Figyelmeztetett arra a veszélyre, hogy a mai technokrata világban erős verseny van az erőforrások birtoklása terén, valamint nagy veszélyeket rejt magába az az informatikusokat jellemző szemlélet, hogy a 60-70 %-os teljesítmény esetükben már jónak elfogadott. Ez olyan félmegoldásokat eredményezhet,

ami a nagy egészben gondolkodó, főleg humán kutató számára nem elégséges.

A délutáni program *Az örökség ápolása* címmel az ebédszünet után folytatódott. Az első előadó Barátné Hajdu Ágnes, az MKE elnöke volt, aki *A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) szerepe, lehetősége a kulturális örökség ápolásában* címmel mutatta be, hogy a kulturális örökség az emberiség szervező elvévé vált, és az Egyesület életében is állandó jelleggel jelen van az átörökített tudásanyag és kulturális örökség. Védelme szerepel az alapszabályban, ahogy az IFLA által közzétett 2016-2021 közötti stratégiának is fontos eleme. Az Egyesület célkitűzése, hogy felkészült könyvtárosok eredményesen végezzék munkájukat, mindezt támogatják a szakmai napok, rendezvények, továbbképzések. A felkészült könyvtárosok erős könyvtárakat tudnak működtetni. K. Lengyel Zsolt a regensburgi Magyar Intézet örökségápoló tevékenységét mutatta be előadásában. Megismertette a hallgatóságot a Németországban élő magyarság életében jelen lévő kultúra fontosságával. A hungarikum számukra nemcsak forrás, hanem olyan tényező, amelyet olvasni kell, valamint elemezni, és közzé kell tenni. Az Intézet által folyamatosan gyarapított állomány, amely jelentős hagyatékokkal gazdagodott, és egy idén januárban megkötött megállapodás keretében a Regensburgi Egyetemi Könyvtár „Magyar Könyvtára” lett. Az előadó megköszönte az

OSZK-való együttműködést, és hangsúlyozta a Mikes program fontosságát. Ezután *Szegedi Éva* beszélt a kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár örökségápoló tevékenységéről a kezdetektől – az 1872-ban alapított Erdélyi Múzeum Egyesület megalakulásától, amely szervezet az egyetem rendelkezésére bocsátotta gyűjteményeit – egészen napjainkig, majd más nagyobb erdélyi gyűjteményekre kitekintve (Nagyenyed, Gyulafehérvár, Nagyszeben) vázolta fel a kultúra megóvásának fontosságát. *Varga Éva* *A kulturális örökség megőrzése, ápolása a kárpátaljai könyvtárakban* című előadásából a résztvevők először kultúrtörténeti áttekintést kaphattak, majd a jelentős és értékes régi anyagot őrző gyűjteményeket – a munkácsi Szent Miklós Kolostor Könyvtára, a Beregszászi Főiskola Könyvtára – ismerhették meg. Az előadó elmondta, hogy a térségben a helytörténeti kiadványok ápolják és őrzik a kulturális örökséget.

Roncz Melinda „Emlékek nélkül nemzetnek híre csak árnyék” – *Kulturális örökségünk digitalizálása Szlovákiában* című előadásában hét honlapot mutatott be, melyek digitális anyagokat szolgáltatnak. Három szlovák és négy magyar tartalmú gyűjteményt ismertetett részletesen. *Ramháb Mária*, az Informatikai és Könyvtári Szövetség jelenlegi elnöke lendületes előadásában vázolta az *IKSZ szerepét és lehetőségét a kulturális örökség ápolásában*. A szervezet megalakulásától vezette végig a hallgatóságot a kitűzött célok és az elért eredmények összegzésével. Elmondta, hogy mindig kiemelkedő cél volt a könyvtárak társadalmi szerepvállalása és a kultúra szétszórása és eljuttatása mindenhova. Mindezeket alátámasztják a hagyománnyá vált, évről évre megrendezett események (Internet Fiesta, Országos Könyvtári Napok). Mind azt a célt szolgálják, hogy a programok szolgáltatással váljanak. Jó példája ennek a baba-mama klub, a Könyvtármozi. „Jó szakma a könyvtáros, csak jól kell csinálni” – állította és valóban erre hallhattunk jó példákat, jó gyakor-

latokat a két nap folyamán.

Egy rövid szünet után a résztvevők az Országházat, az Országgyűlési Könyvtárat vagy az Országgyűlési Múzeumot tekinthették meg.

A találkozó második napja november 7-én az *Országos Széchényi Könyvtárban* a két levezető elnök, *Tüske László* és *Markója Szilárd* köszöntőjével kezdődött.

Ezt követően a *Nemzetközi és hazai digitális megoldások és fejlesztések* című részben elsőként *Darányi Sándor* beszélt a *könyvtári informatika és a világháló trendjeiről*. Érdekes, elemző és jövőbe tekintő előadásában a könyvtári informatikáról, mint a szaktinformatikák egyikéről beszélt, melyek között sok az azonosság, átfedés. Felvetése szerint a könyvtári informatikával kapcsolatban a következő trendek figyelhetők meg napjainkban: A világháló is egy könyvtár, mégpedig rendezetlen könyvtár, melynek használatában dokumentumtípusoktól, nyelvtől, szakterülettől független tartalombányászatra van szükség. Ennek módszertana átfedésben van a tudományometriával és a logikával. A tartalomipar mellett a tudományos kiadás új formái is megjelennek pl. az OJS – Open Journal Systems, folyóiratmenedzsment-rendszer. A világháló a felhőszolgáltatások által részben közmű, részben magánállományokat tartalmaz. A fenti fejlődési irányok konvergálnak egymással. A könyvtárosszakma nagy kihívása, hogy mindezekből szolgáltatásokat szervezzen. Ma már a számítástechnika helyett megoldástudományról beszélhetünk. Az ismeretátadás – fejlődő módszerei és szabványai szerint – egyszerre ismerettár és érvelési rendszer. Az új modellezési rendszerek: indexelés, osztályozás, keresés, láttatás. A modelleket értékelhetjük a fizika alapján: mező jellegű modellek, a kémia alapján: termodinamikai alapok, a biológia alapján: digitális tartósítás, reprodukció. Ami az emberi-könyvtárosi tényezőt illeti: az információdömping miatt a jövőben egyre nagyobb teret kap és elkerülhetetlen lesz a

gépi rendszerezés. Második előadóként *Bodnár Róbert* mutatta be a *kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár digitális projektjét, a Transsilvanica Digitalist* (<http://documente.bcucluj.ro/>), majd rövid körképet adott az erdélyi könyvtárakban folyó digitalizálásról. Ezután *Markója Szilárd* és *Kenyeres István* impozáns bemutatója következett a *Hungarianán*ról. Az első előadó a Budai Vár szókapcsolatra rákeresve a legkülönbözőbb dokumentumtípusokban fellelt információkat mutatta be látványos módon, a második az adatbázis lehetséges fejlesztéséről és fejlődéséről beszélt. Végül *Káldos János* ismertette az *Országos Könyvtári Rendszer* és *Országos Könyvtári Platform projekt pillanatnyi állását*.

A frissítő szünet utáni *Könyvtári szolgáltatások* blokkban elsőként *Kelemen László* szólt az *alsóőri* (Ausztria) UMIZ – Ungarisches Medien- und Informationszentrum – Magyar Média- és Információs Központ – szolgáltatásairól. (A központ magyar nyelvű honlapja itt érhető el: <https://volksgruppen.orf.at/magyarok/stories/2666183/>). Utána *Hicsik Dóra* *Gondolatok a könyvtárban* címmel mutatta be a különböző kultúrák és nyelvek kereszteződésében működő *szabadkai Városi Könyvtár*at (<https://www.subiblioteka.rs/hu/vesti/>) és a „háromnyelvű” – magyar, horvát, szerb – intézmény szolgáltatásait. Majd *Rabbi Zsolt* a *horvátországi Pélmonostori Városi Könyvtár* – mint egyetlen magyar könyvtár a régióban – munkáját ismertette. Szívszorogató volt hallani, hogy a „jugoszláv háború” után ez az egyetlen magyar könyvtár maradt meg a régióban, ez lett a Horvátországi Magyarok Központi Könyvtára (https://www.gkbm.hr/husredisnja_knjiznica_madjara.html). Következő előadóként *Fodor Péter*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tevékenységéről tartott nagyívű előadást *Nagyvárosi könyvtárellátási modell* címmel.

Utána *Ásványi Ilona* vázolta az *egyházi könyvtári digitális szolgáltatási modellt*. Az előadó köszöni az egyházi könyvtáros kollégáknak az előadás elkészítésében nyújtott segítséget. A szerkesztett változat megjelenik majd a 3K hasábjain. Végül *Molnár Sándor* ismertette a *SZTE Klebelsberg Könyvtár által üzemeltetett Contenta repozitóriumok újdonságait* (<http://www.ek.szte.hu/contenta-repozitoriumok/>).

A Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozóját *Tüske László* az OSZK, és *Markója Szilárd* az OGYK főigazgatói zárták le.

Délután az érdeklődők váltakozó csoportokban, lelkes informatikusokkal megtekinthették az *OSZK most készülő digitális laborját* és a néhány napja nyílt *Corvina kiállítást* *Zsupán Edina* avatott vezetésével. A digitális laborban fantasztikus speciális szkennereket láthattunk, ahol előre láthatóan cca. 70 fő végzi majd a digitalizálást, évi 6-10 millió oldal-kép szkennelését tervezik. A 2018. november 6. és 2019. február 9. között látogatható *A Corvina Könyvtár budai műhelye* című kiállításon a már ismert kincseket a corvina-kutatás legújabb eredményei alapján, új megközelítésben is láthatják az érdeklődők (<http://www.oszk.hu/kiallitasok/corvina-kiallitas>).

A Világtalálkozó alkalmából kamarakiállítás nyílt a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban, *Könyv – Olvasmány – Gyűjtemény* címmel. A kiállítást *Borvölgyi Györgyi* készítette. Az Európai Könyvtörténeti Gyűjtemény muzeális köteteiből válogatva, érdekes és kevésbé ismert köteteket tekinthetünk meg. A kiállítás ez év december 22-éig, a könyvtár nyitvatartási idejében látogatható.

Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár
Kövécsh Ildikó
Gál Ferenc Főiskola Könyvtára
Kührner Éva

Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára